

עת"א 4113/10/15 - אלכסנדר פנישב (אסיר), נגד ועדת שחרורים שמקום מושבה בכלא דמון

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

04 נובמבר 2015

עת"א 4113-10-15 פנישב(אסיר) נ' שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים ואח'

בפני הרכב כב' השופטים: רון שפירא, סגן נשיא [אב"ד]

בטינה טאובר

תמר נאות פרי

העותר

אלכסנדר פנישב (אסיר),

ע"י ב"כ עו"ד רוני קליין

נגד

המשיבה

ועדת שחרורים שמקום מושבה בכלא דמון

ע"י פרקליטות מחוז חיפה, מחלקה אזרחית ומנהלית

פסק דין

בפנינו עתירת אסיר נגד החלטת ועדת השחרורים, במקום מושבה בבית סוהר דמון, מיום 8.9.15, בה נדחתה בקשת העותר לשחרור מוקדם ממאסר.

העותר מבקש כי בית המשפט יתערב בהחלטת ועדת השחרורים ויורה על שחרורו בשחרור מוקדם, בהתאם לתוכנית השיקום הפרטית שהציג, הכוללת טיפול פרטני ופיקוח על תעסוקת העותר.

העותר נדון ביום 26.2.15, בין היתר, למאסר בפועל למשך 13 חודשים בגין עבירה של תקיפת חסר ישע על ידי אחראי וכן תקיפה סתם. מדובר באסיר אשר שימש כוח עזר בבי"ח "אלישע" ואשר הפר את חובת אמונו כלפי המתלוננת עת טיפל בה שלא כראוי ותקף אותה. ביום 26.10.15 סיים העותר לרצות שני שליש מנהלי מתקופת מאסרו וביום 28.2.16 יחול תאריך השחרור המנהלי המלא.

ביום 8.9.15 דנה ועדת השחרורים בבקשתו להשתחרר בשחרור מוקדם בתנאים המפורטים בתוכנית השיקום והטיפול הפרטית שהציג. הוועדה החליטה לדחות את בקשת העותר מן הטעם שמהדו"ח הסוציאלי מיום 19.7.15 וממכתבו של יועץ השיקום של רש"א מיום 23.8.15 עולה שהאסיר אינו בשל להשתלב בתוכנית שיקומית ולאור הדברים שצוינו על ידי הגורמים המקצועיים בכלא אין כמעט סיכוי שהאסיר יוכל להפיק תועלת מהתוכנית השיקומית הפרטית המוצעת על ידו. הוועדה ציינה כי אין לאסיר זכות מוקנית לשחרור על תנאי ממאסר בטרם שירצה באופן מלא את עונש המאסר שהוטל עליו ועליו הנטל לשכנע את ועדת השחרורים שהוא ראוי לשחרור מוקדם ושלא נשקפת ממנו סכנה לציבור. הוועדה מציינת כי שמעה את דברי האסיר אולם לא מצאה כי הוא ראוי לשחרור מוקדם וגם לא השתכנעה שהוא איננו מסוכן לציבור ולפיקח הוחלט לדחות את הבקשה לשחרור מוקדם.

טענות העותר:

העותר טוען כי הוועדה לא שקלה את מכלול השיקולים הצריכים לעניין לאור הנתונים שהובאו בפניה והתבססה באופן בלבדי על דו"ח סוציאלי שהונח בפניה תוך התייחסות סלקטיבית לאמור בו. נטען כי התוצאה אליה הגיעה הוועדה עומדת בסתירה מוחלטת לשלל הנתונים אשר עמדו לעיני הוועדה ומשכך חורגת ממתחם הסבירות במידה קיצונית המצדיקה ביטול ההחלטה. בעתירה שהוגשה נטען כי מן הראוי היה, לאור הערת העו"סית בדו"ח הסוציאלי כי קיימים קשיי שפה, להעביר את העותר לטיפול של עו"סית דוברת השפה הרוסית. נטען כי מהדו"ח הסוציאלי ניתן להבין שהעותר מבין כי שגה, לוקח אחריות על מעשיו ואף מביע רצון בטיפול, אולם על רקע הקושי להביע את רגשותיו וקשיי התקשורת עמו כלל לא ברור כיצד מצופה מהעותר למקד בצורה ברורה מהם החלקים עליהם רוצה לעבוד.

עוד נטען כי יועץ השיקום של רש"א מצא כי העותר אינו מתאים לבניית תכנית שיקום לאור הדו"ח הסוציאלי שהובאו לעיונו ללא מפגש אישי עם העותר ובענייננו תקופת השחרור על תנאי הינה קצרה יחסית, עניין אשר על פי החוק יש בו כדי להפחית באופן משמעותי ממשקלה של קביעה זו. נטען כי מאידך הוגשה לוועדה תכנית שיקום פרטית שיקומית של מרכז רווחה ליעוץ והכוונה בשפרעם הכוללת בין היתר שיחות פרטניות וקבוצתיות תוך שילוב האסיר בתעסוקה. תכנית זו אמורה להמשך תקופה של 6 חודשים שהינה ארוכה יותר מתקופת השחרור על תנאי וכיוצא מכך נטען כי האינטרס הציבורי יוצא נשכר.

כן נטען כי זהו מאסרו הראשון של העותר מאחורי סורג ובריח, כי לעותר אין כל רישום פלילי קודם ואין נגדו תיקים פתוחים וכי העותר לקח אחריות על מעשיו והשתתף בקורסים במהלך מאסרו. כמו כן, העותר הוצב כאסיר עבודה בבית מעצר קישון, עובדה שיש בה כדי להעיד כי גם לדעת גורמי המיון בשב"ס מדובר באסיר ללא סיכון. נטען כי העבירות אותן ביצע העותר בוצעו בנסיבות ספציפיות ואין כל יסוד לייחס לעותר מסוכנות כלפי כולי עלמא. עוד נטען כי העותר הביע בכל הזדמנות - בפני בית המשפט, בפני העו"סית בכלא ובפני הוועדה - את חרטתו והוא מקפיד לשלם את הפיצוי שהושת עליו בגזר הדין, עניין אשר הוועדה הייתה אמורה לזקוף לזכותו. נטען כי בתכוף לאחר מעצרו העותר פוטר מעבודתו בבית החולים ומיד לאחר שחרורו ממעצר פנה באמצעות לשכת העבודה ללימוד מקצוע הרתכות ובתום הקורס עסק במקצוע זה לפרנסת משפחתו. נטען כי אותה חברה בה עבד נרתמה לקלוט את העותר חזרה לשירותה במסגרת תקופת התנאי וגם בהמשך הדרך. נטען כי כל הנתונים הנ"ל מעידים כי העותר הינו אדם נורמטיבי, בעל משפחה העובד לפרנסתו שמעולם, פרט לאירוע נשוא כתב האישום, לא עשה כל מעשה המעיד או מעלה חשש למסוכנות עתידית.

טענות המשיבה:

המשיבה טוענת כי יש לדחות את העתירה ולא להתערב בהחלטת הוועדה. נטען כי החלטת הוועדה היא סבירה ואין הצדקה להתערב בה. נטען כי גורמי המקצוע התרשמו שיש בעיה בלקיחת אחריות במובן העמוק שלה וגם בגילוי האמפטיה כלפי הקורבן. נטען כי התרשמות זו גם תואמת את הדברים שעלו מגזר הדין. נטען כי דווקא כשמדובר באדם שאינו מכחיש את ביצוע העבירות ואינו עומד על חפותו וכאשר מדובר באדם נורמטיבי שביצע עבירות בעלות כיעור מוסרי ברור ובוטה, העובדה שאין חרטה אמיתית עמוקה ואין אמפטיה לקורבן, שהיא בחורה צעירה שנמצאת במצב של קומה, בהחלט מלמדת על מסוכנות. עוד נטען כי גם גורמי הטיפול בכלא מתרשמים כך וגם גורמי רש"א, שלא מכינים

תכנית שיקומית. נטען כי שיתוף הפעולה של העותר הינו פורמאלי בלבד ואין תהליך של שינוי חשיבותי. נטען כי יש ממש בספק שמוטל בתכנית השיקום הפרטית שהציע העותר ויכולתו במקרה הקונקרטי הזה להיעזר בתוכנית.

דין ומסקנות:

לאחר שבחנו את טענות הצדדים ואת המסמכים שהוצגו לעיונו, הכוללים את הדו"ח הסוציאלי שהוגש בעניינו של העותר ומכתבו של יועץ השיקום ברש"א, הגענו למסקנה כי בנסיבות העניין החלטת ועדת השחרורים הינה החלטה סבירה שאין מקום להתערב בה.

כפי שנפסק כבר לא פעם, שיקול הדעת המסור לוועדה הוא רחב ביותר ולא בנקל יתערב בית המשפט בהחלטתה. ראו: רע"ב 6566/13 דביר נ' היועץ המשפטי לממשלה (11.2.2014), שם נכתבו גם הדברים הבאים, היפים לענייננו:

"... כלל נקוט בידינו, כי על אסיר לרצות את מלוא תקופת העונש אשר נגזרה עליו, מבלי שתעמוד לו זכות קנויה לקיצור עונשו (עניין פלוני, בפסקה 13; עניין עמאראת, בפסקה י"ד; רע"ב 205/08 עסילה נ' שירות בתי הסוהר[פורסם בנבו] (24.5.2008) (להלן: עניין עסילה)). יחד עם זאת, סעיף 3 לחוק שחרור על-תנאי, מקנה לוועדת השחרורים סמכות להורות על שחרורו המוקדם של אסיר ממאסרו, במידה שמתקיימים התנאים המצדיקים זאת. וזו לשונו של סעיף 3 לחוק שחרור על-תנאי:

"אסיר, למעט אסיר עולם, הנושא עונש מאסר לתקופה העולה על שישה חודשים, שנשא לפחות שני שלישים מתקופת המאסר שעליו לשאת, רשאית ועדת שחרורים, לבקשתו, לשחררו על-תנאי מנשיאת יתרת תקופת המאסר; ואולם לא תשחרר ועדת השחרורים אסיר כאמור, אלא אם כן שוכנעה כי האסיר ראוי לשחרור וכי שחרורו אינו מסכן את שלום הציבור".

עניינו הרואות, כי ועדת השחרורים לא תורה על שחרור מוקדם, אלא אם נמצא כי האסיר מבקש השחרור "ראוי לשחרור", וכן כי "שחרורו אינו מסכן את שלום הציבור". המדובר בשני תנאים מצטברים, כאשר נטל ההוכחה להצביע על התקיימותם של תנאים אלה מוטל על כתפי מבקש השחרור המוקדם. בהמשך לכך, מגדיר סעיף 9 לחוק שחרור על-תנאי את השיקולים בהם על ועדת השחרורים להתחשב, שעה שהיא בוחנת האם אסיר ראוי לשחרור מוקדם:

"בבואה להחליט אם ראוי אסיר לשחרור על-תנאי, תשקול הועדה את הסיכון הצפוי משחרורו של האסיר לשלום הציבור, לרבות למשפחתו, לנפגע העבירה ולביטחון המדינה, את סיכויי שיקומו של האסיר ואת התנהגותו בכלא..."

במסגרת בחינת השיקולים האמורים, מונה סעיף 9 לחוק שחרור על-תנאי את הנתונים בהם על ועדת השחרורים להתחשב, ובכלל זאת: טבעה של העבירה בה הורשע האסיר; הרשעותיו הקודמות של האסיר; התנהגותו של האסיר במהלך תקופת מאסרו; חוות הדעת שנתנו שירות בתי הסוהר, המשטרה

ורשויות הביטחון; חוות הדעת של רש"א; והנתונים האישיים של האסיר. נוסף על נתונים אלו, סעיף 10(א) לחוק שחרור על-תנאי, קובע כי במקרים חריגים וחמורים, ניתן יהיה להתחשב במידת הפגיעה באמונו של הציבור במערכות המשפט ואכיפת החוק, כתוצאה מקיומו של יחס בלתי סביר בין חומרת העבירה שביצע האסיר לבין תקופת העונש בה נשא האסיר בפועל.

10. לא למותר הוא להדגיש, כי ועדת השחרורים הינה גוף מקצועי סטטוטורי, המורכב משופט ואנשי מקצוע בעלי מומחיות בתחום זה, ולפיכך שיקול הדעת הנתון לוועדה בבואה לבחון את השיקולים הנזכרים לעיל, הינו רחב (רע"ב 4518/08 בן ישי נ' וועדת השחרורים [פורסם בנבו] (4.6.2008); עניין עסילה, בפסקה 10). ככלל, בית המשפט, המעביר ביקורת שיפוטית על החלטות הוועדה, ייטה שלא להחליף את שיקול דעתה של הוועדה בשיקול דעתו, והתערבותו תצטמצם אך במקרים בהם ניכרים בהחלטותיה של הוועדה פגמים משפטיים, בהתאם לעילות המוכרות מהמשפט המינהלי, דוגמת חריגה קיצונית ממתחם הסבירות (עניין עסילה, שם; רע"ב 8040/12 אבו סיף נ' היועץ המשפטי לממשלה [פורסם בנבו] (26.12.2012)).

בית המשפט אינו מחליף את שיקול דעתה של ועדת השחרורים, שהינה גוף מקצועי בעל מומחיות בתחום זה, בשיקול דעתו ואינו מתערב בהחלטות ועדת השחרורים אלא אם הן חורגות באופן ממשי ממתחם הסבירות. ראו גם:

רע"ב 1502/06 ערן טפלר נ' מדינת ישראל (3.4.2006);

רע"ב 4518/08 בן ישי נ' וועדת השחרורים (4.6.2008).

כאמור, המקרה שבפנינו איננו מצדיק התערבות. מהחלטת ועדת השחרורים עולה כי הוועדה שקלה את הנתונים הרלוונטיים, כגון טבעה של העבירה, דו"חות הגורמים הטיפוליים כגון דו"ח סוציאלי ומכתב יועץ השיקום של רש"א. נשקלו גם נתונים חיוביים כגון העדר הרשעות קודמות ותפקודו החיובי של העותר במהלך המאסר וכן נבחנה התוכנית הפרטית שהציע העותר, אך הוועדה הגיעה למסקנה על בסיס כלל הנתונים שהונחו בפניה כי האסיר אינו בשל להשתלב בתוכנית שיקומית ואין כמעט סיכוי שהאסיר יוכל להפיק תועלת מהתוכנית השיקומית הפרטית שהציע. הוועדה הגיעה למסקנה כי העותר לא הראה כי הוא ראוי לשחרור מוקדם ושלא נשקפת ממנו סכנה לציבור. לפיכך נדחתה בקשתו לשחרור מוקדם.

כאמור, אנו סבורים כי מדובר בהחלטה שאיננה חורגת ממתחם הסבירות, לא כל שכן חריגה קיצונית. בנסיבות העניין אין מקום להתערב בהחלטה. מהמסמכים שהוצגו בפנינו עולה כי שיתוף הפעולה של העותר עם הגורמים המטפלים בשב"ס הינו פורמלי בלבד ולא ניכר שינוי התנהגותי בדפוסי המחשבה, הוא מביע חרטה פורמאלית ואינו מבין את חומרת מעשיו.

בנסיבות העניין, משנשקלו כל השיקולים ע"י ועדת השחרורים, והחלטה אינה חורגת ממתחם הסבירות, אין מקום להתערב בה.

העתירה נדחית.

פסק הדין ניתן בהעדר הצדדים. המזכירות תשלח החלטה לב"כ הצדדים.

ניתן היום, כ"ב חשוון תשע"ו, 04 נובמבר 2015, בהעדר הצדדים.

תמר נאות פרי, שופטת

בטינה טאובר,
שופטת

רון שפירא, סגן נשיא
[אב"ד]